

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“บุญญกิริยาวัตถุ — ที่ตั้งแห่งการทำบุญ, บุญกิริยาวัตถุ”

คำว่า **บุญญกิริยาวัตถุ** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า ปุณ - ยะ - กิ - ริ - ยา - วัต - ธุ] มาจากคำ ๓ คำรวมกัน คือ คำว่า **บุญญ** (บุญ, สภาพธรรมที่ชำระจิตใจให้สะอาด) **กิริยา** (ทำ) และคำว่า **วัตถุ** (ที่ตั้ง) แปลรวมกันได้ว่า ที่ตั้งแห่งการทำบุญ ซึ่งก็คือ ความเกิดขึ้นเป็นไปของสภาพจิตที่ดีงาม เป็นกุศล เป็นไปในความดีประการต่างๆ ตามข้อความจาก **พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ บุญญกิริยาวัตถุสูตร** ว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย บุญญกิริยาวัตถุ ๓ ประการนี้ ๓ ประการเป็นไฉน? คือ

ทานมัยบุญญกิริยาวัตถุ (บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน) ๑

ศีลมัยบุญญกิริยาวัตถุ (บุญสำเร็จด้วยศีล) ๑

ภาวนามัยบุญญกิริยาวัตถุ (บุญสำเร็จด้วยภาวนา คือ การอบรมเจริญปัญญา) ๑

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย นี่แล บุญญกิริยาวัตถุ ๓ ประการ”

ในชีวิตประจำวัน กุศลจิตกับอกุศลจิตก็เกิดขึ้นเป็นไปในชีวิตประจำวัน แต่สำหรับผู้ที่เป็นปุถุชนแล้ว อกุศลจิตย่อมเกิดมากกว่า จะเห็นได้ว่ากุศลจิตเกิดน้อยมากจริงๆ, ในเรื่องของกุศล ไม่ได้จำกัดเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเหตุว่าสภาพจิตที่ดีงามนั้นย่อมเป็นไปในทาน การสละวัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์สุขแก่บุคคลอื่นเท่าที่จะเป็นไปได้ ถ้าไม่มีวัตถุที่จะให้ ก็ไม่ต้องเดือดร้อนให้เมื่อตนเองพร้อม เพราะว่าทานไม่ได้มีเฉพาะวัตถุทานเท่านั้น ยังมีอภัยทาน คือไม่โกรธ ไม่ผูกโกรธผู้อื่น ให้อภัยในความผิดที่ผู้อื่นได้กระทำ ก็เป็นทานเหมือนกัน **เป็นไปในศีล** ความประพฤติทางกาย ทางวาจาที่ดีงาม งดเว้นทุจริตประการต่างๆ และ ประพฤติสุจริตประการต่างๆ ผู้ที่จะมีศีล ๕ ที่บริบูรณ์บริบูรณ์โดยที่ไม่มีการก้าวล่วงอีกเลยต้องเป็นพระโสดาบัน ส่วนที่เป็นปุถุชนย่อมมีการล่วงศีลบ้างเป็นบางครั้งบางคราว แต่ก็สามารถที่จะเริ่มต้นขัดเกลาตัวเองใหม่ได้ ด้วยความตั้งใจจริงที่จะไม่ก้าวล่วงอีก **เป็นไปในภาวนา** คือการอบรมเจริญปัญญา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกในลักษณะของสภาพธรรม เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องว่าทุกอย่างเป็นธรรม เป็นสิ่งที่มีจริง ภาวนานั้นจะขาดปัญญาไม่ได้เลย การอบรมเจริญปัญญา ย่อมเป็นไปเพื่อละความเห็นผิดที่ยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นตัวตน เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เพราะแท้ที่จริงแล้ว ทุกอย่างเป็นธรรม ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน

จะเห็นได้ว่าอริยาศัยในการเจริญกุศลของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันออกไป บางคนมีอริยาศัยในการให้ทาน บางคนมีอริยาศัยในการรักษาศีล และบางคนมีอริยาศัยในภาวนา (การอบรมเจริญปัญญา) และควรที่จะพิจารณาว่า **ทาน (การให้)** การสงเคราะห์อนุเคราะห์บุคคลอื่นมีเป็น

ครั้งคราว ไม่สามารถให้ทานได้ตลอดเวลา เพราะกุศลชั้นทาน จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีวัตถุที่จะให้ มีศรัทธาที่จะให้ และจะต้องมีผู้รับด้วย ดังนั้น กุศลชั้นทานจึงไม่ได้เกิดขึ้นตลอดเวลา

ส่วน ศีล นั้น เป็นความประพฤติเป็นไปทางกาย ทางวาจา ที่จะต้องมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากว่า บุคคลใด มีการสละวัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น แต่ไม่ได้ละเว้นการเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนทั้งด้วยกาย วาจา และใจแล้ว การให้ทานของผู้นั้นยังไม่สมบูรณ์ เพราะว่าการให้ที่ สมบูรณ์นั้น ผู้ให้จะต้องละเว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนด้วย

บุคคลผู้ที่รักษาศีลจนเป็นอุปนิสัย ผู้นั้นก็จะมีกาย วาจา ที่สะอาด ไม่เบียดเบียนใคร ให้เดือดร้อนเลย ถึงแม้ว่าการให้ทานของบุคคลประเภทนี้จะมีน้อยกว่าบุคคลผู้มีอริยาศัยในการให้ ทานก็ตาม แต่กุศลที่ประเสริฐ เป็นไปเพื่อขัดเกลาคความไม่รู้ ความเห็นผิดและกิเลสทั้งหลาย คือ ปัญญา ซึ่งเกิดขึ้นได้ เจริญขึ้นได้ ต้องอาศัยการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดง

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วสำหรับบุคคลผู้ที่เห็นโทษภัยของกิเลส เห็นโทษภัยของอกุศล ก็ย่อมจะ เป็นผู้เจริญกุศลทุกอย่างทุกประการเท่าที่ตนมีโอกาส ไม่ว่าจะเป็นโอกาสของกุศลประเภทใดก็ตาม กล่าวคือ ถ้าเป็นโอกาสของการให้ทานก็ให้ทานสละวัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น, ถ้าเป็น โอกาสของการวิริยตบะเว้นจากทุจริตประการต่างๆ ก็งดเว้น ซึ่งเป็นการรักษาศีล (รวมถึงกุศลประการ อื่นๆ ที่สงเคราะห์ลงในศีลด้วย เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน การชวนชววยกระทำในสิ่งที่เป็น ประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นต้น) และถ้าเป็นโอกาสของการอบรมเจริญปัญญา ก็อบรมเจริญปัญญา เพิ่มพูน ปัญญา ด้วยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม พิจารณาไตร่ตรองในพระธรรมที่ได้ยินได้ฟังบ่อยๆ เองๆ เป็นปกติในชีวิตประจำวัน ทั้งหมดทั้งปวงนั้น ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น แต่เพื่อขัดเกลากิเลสของ ตนเองเท่านั้น เพราะผู้ที่ได้อบรมเจริญปัญญาในชีวิตประจำวัน มีความเข้าใจถูกเห็นถูก ท่านจะไม่เว้นโอกาสของการเจริญกุศลเลย ไม่ว่าจะเป็นไปในเรื่องใด และ เมื่อใดก็ตาม.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]